

"evet" demem mümkün değildir.

Ayrıca Komisyon Parlamento'da 10
Meclis Genel Kurulunda bazı
Parlamentoların Türkiye'ye siyasi
konuşmalarından önceki ve sonra
kararı. (Motivun başı ve bazı ara bölümler
lar ekidir)

46 Jean-Pierre Fourré (Fransız-Sosyalist) : 3,5 yıldır Türkiye'deki durumu yakından izleyelim diyoruz ancak sonuç alıcı hiç bir şey elimizden gelmiyor. Türkiye'nin gerçekten demokrasiye dönebilmesi için bugünkü Anayasa kökten değişmelidir. Dikerdem ve Apaydin gibi saygın insanların tutuklu olduğu bir ülkede demokrasiye geçiş sürecinden söz edilemez. Düşünce özgürlüğünün insan haklarının temel taşlarından olduğunu unutmamalıyız.

47 Georges Voyatzis (Yunanistan-Yeni demokrasi) : Türkiye 12 Eylül devirmesinin hemen ardından A.K.'nden çıkarılmalıydı. Dün kabul edilen yetki mazbatalarının şartlı bir "evet" olduğu önümüzdeki dönemde unutulmamalıdır. Türkiye'nin ekonomik zorluklarından söz edenler oldu; peki Türkiye 30000 kişilik işgal ordusunu Kıbrıs'ın kuzeyinde neyle besliyor ?

DEĞİŞİKLİK ÖNERİLERİ

48 Pieter Stoffelen (Hollanda-Sosyal demokrat/Hukuk Komisyonu Raportörü) : Düşünce suçu nedeniyle mahkûm olanların affı istemini mahkûm olanlar ve yargılanmakta olanlar diye genişletmek. (Büyük çoğunlukla kabul edildi)

49 Maurice Miller (İngiliz-İşçi partisi/İngiliz İşçi partisi delegasyonu adına) : Politik göçmenlere yönelik baskı uygulamalarına, yurttaşlıktan çıkarılma, mallarına el konma, ailelerine pasaport verilmeme gibi uygulamalara son verilmesi. (Ek madde - çok az farkla kabul edildi)

50 Maurice Miller (İngiliz İşçi partisi delegasyonu adına) : Kürt halkına insanca yaşama hakkı tanınması, kültürünü ve dilini kullanabilme ve yaşatabilme özgürlüğünün tanınması. (Ek madde - Politik Komisyon adına Steiner bu ek maddeyi "tüm azinliklerin haklarının gözetilmesi" biçiminde değiştirme önerisi verdi - Steiner'in değiştirdiği biçimde büyük çoğunlukla kabul edildi)

TURKIYE DELEGASYONU

- 51 Tartışmalar boyunca Türk delegasyonu cuntanın bilinen tezlerini sürekli dile getirdi. Oturum boyunca delegasyonun sözcülüğünü H. Bayülken ve K. Inan yaptılar. Diğ^{er}le^{rin} bu iki parlamenterin dile getirdiği tezleri ellerine tutuşturulmuş konuşma metinlerinden harfiyen tekrarlamaları genel kurulda zaman zaman gülüşmelere yol açtı. Bu nedenle aynı şeyleri tekrar tekrar yazmamak için sadece H. Bayülken ve K. Inan'ın konuşmalarını ele alacağız. Aynı durum İngiliz muhafazakârları için de sözkonusudur. Hep aynı şeyleri söylediklerinden bir-ikisinin konuşmasını ele aldıktan sonra diğ^{er}lerinininkilerini yazmamamız bu nedenledir.
- 52 Halûk Bayülken 12 Eylül öncesi terörizmi Türkiye'yi haritadan silmeye yönelikti. Bugünkü Anayasa böylesi bir durumun yeniden doğmasını önleyici tedbirler getirmiştir. 1980 öncesi Anayasa gereğinden çok liberaldi. İç savaş kışkırtıcıları bu Anayasa'nın getirdiği çerçevenin dışına çıkmadan bile çalışabilmişlerdir. Bugün Türk ulusu cumhuriyetçi eşitlik kavramı etrafında birleşmiştir. Mahkemeler bağımsızdır. Askeri mahkemeler ise yasama organlarına tümüyle bağlıdır. Ancak ve ancak suçlular yargılanmaktadır. Eğer cezaevlerinde bazı aşırılıklar olabilmişse de bunlar koğ^uşturulmuş ve suçluları cezalandırılmıştır. Hükümet bu konuda kararlıdır.
- 53 Kâmran Inan Türkiye demokrasiye bağlı bir ülkedir. Zaman zaman bazı kazalar olmuşsa da her zaman demokrasi galip gelmiştir. Türkiye demokrasiye geçmekte bugün de kararlıdır ve süreç başlamıştır. Bu süreç dış reçetelerle değil, Türk ulusunun istemleri doğrultusunda ilerlemektedir. Herhalde Türkiye Anayasası'ni Avrupa Konseyi yazacak değildir. Biz sizle de, sizsiz de demokratik bir rejimi sağlam temellere oturtmada kararlıyız. Bunu yaparken elbette sizle beraber olmayı tercih ederiz.

SONUÇ

- 54 Avrupa Konseyi Parlamenterler Assamblesi Türkiye delegasyonunun yetki mazbatalarını onaylayarak kağıt üzerindeki "insan haklarını savunma" ilkesiyle ters düşmüş olsa bile kuruluş idolojisiyle uyum içinde davranmıştır. Ancak kamuoyu önünde

haktan yoksun olmasını demokrasinin tümüyle yerleşmesine engeller çıkardığını hatırlatarak;

8. Özellikle düşünce suçu yüzünden tutuklu ve mahkûmların sayısından, bazı davaların uzamasından ve bu davaların sivil mahkemelere aktarılması yerine hala daha askeri mahkemelerde işlem görülmesinden kaygılanarak;

9. Sendikal özgürlükleri kısıtlayıcı birçok ve önemli engelin hala daha yürürlükte olmasından ayrıca üzüntü duyarak;

10. Türkiye'de inanç ve öğretim özgürlüklerinin tümüyle yerleşmesini dileyerek;

11. Türk hükümetinin cezaevlerindeki yaşam koşulları ve işkence iddiaları konusunda durumu aydınlatma kararını ve suçlu bulunan sorumluların cezalandırılmış olmasını gözönüne alarak, ancak aynı zamanda ahlık görevleri sonucu birçok tutuklunun ölümünün de gösterdiği gibi bu konuda derin kaygılarını tekrar hatırlatarak;

12. Bu durumda bazı TBMM üyelerinin cezaevlerindeki durumu araştırmakla görevli bir parlamenter komisyonun kurulması önerisini sevinçle karşılayarak;

13. Şu anda yürürlükte olan kitlesel davalarda sanıkların olduğu kadar, avukatlarının da savunma haklarına kısıtlamaların hala daha uygulanmasından üzüntü duyarak;

14. Yasaya uygun olarak kurulmuş bir siyasal parti hakkında soruşturma açılmış olmasından ve durumun siyasal hak ve özgürlükleri garanti altına almakla yükümlü demokratik bir toplum kavramına yönelik bir tehdit oluşturmasından kaygı duyarak;

15. Avrupa İnsan Hakları Komisyonu'nda yürürlükte olan işlemlere duyduğu ilgiyi bir daha hatırlatarak;

16. Şu andaki demokratikleşme sürecine Türk halkının istemleri doğrultusunda ve A.K. Tüzüğü ilkelerine bütünüyle uymasında Avrupa Konseyi'nin yardım etmesinin gerekliliğine inanarak;

17. Türk yetkililerini aşağıdaki noktaları gerçekleştirmeye çağırır :

A. Avrupa Konseyi ilkelerini ve Avrupa İnsan Hakları Konvansiyonu gereklerini gözönüne alarak ve özellikle şu noktaları dikkate alarak ülkede demokrasinin normalleşmesini devam ettirmek :

- i. sivil yargı organlarına tüm yetkiyi devrederek sikiyönetimin adım adım bütün ülkede kaldırılması ve kişiyi ailesi ve avukatıyla görüşürmeden 45 gün poliste gözaltında tutmak yetkisinin kaldırılması;
- ii. Avrupa İnsan Hakları Konvansiyonu'nun 15'inci maddesi gereği "ancak durumun zorunlu kildiğinde" ilkesine bağlı olarak istenmiş olan geçersizlik hükmünün en kısa zamanda kaldırılması;
- iii. düşünce suçundan mahkûm olmuş yada yargılanmakta olan olanların affi; (*)
- iv. siyasal çoğulculuk, sendikal özgürlükler, parti özgürlüğü, azinliklerin tüm hakları, dernek kurma özgürlüğü, basın ve öğretim özgürlüğü, demokratik bir toplum gereği tüm yurttaşların özgürce düşüncelerini dile getirebilme hakkının tümüyle tanınması;

B. Özellikle şu noktaları dikkate alarak İnsan Haklarına saygı göstermek :

- i. işkence ve insanlık dışı tüm uygulamalarla mücadele edilmesi;